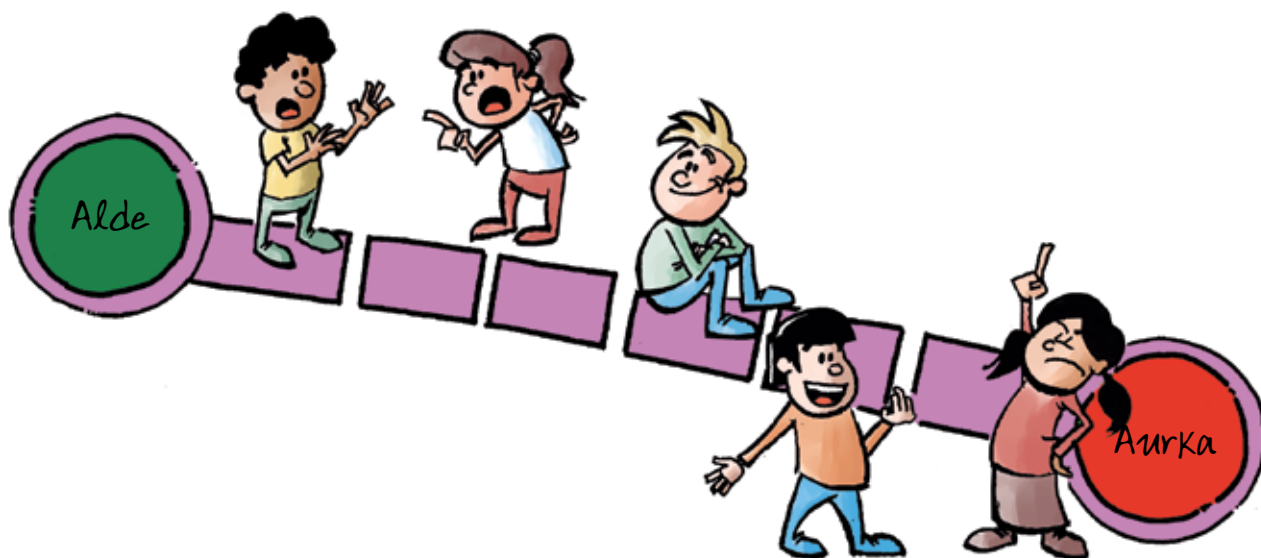

Eskubide ustelak

1. Gelako barometroa

Irakurri ondoko baieztapen guzti-guztiak. Erantzun bakoitza eman aurretik, pentsatu eta erabaki gelako zein tokitan kokatuko zareten, adierazitako horrekin sentitzen duzun adostasun graduaren arabera. Ondoren, ordenaz, erabakia argudioekin arrazoitu behar duzue.

- Osasun-arreta on bat bermatzeko, egokiena da estaldura mediko pribatu bat izatea.
- Herritar guztiek, herritar izateagatik, oinarrizko premiak beteko dituen errenta jaso behar dute.
- Zergak ordaindu behar ditugu, diru horiek gehien behar duena laguntzeko erabili behar direlako.
- Lanik ez dute pertsona askok, ahalegin handirik egin ez dutelako.
- Bekak, 6tik gorako notak atera dituzten ikasleei bakarrik eman behar zaizkie.
- Zinemak, antzerkiak, kontzertuak eta kultur jarduerak, orokorki, oinarrizko premiak asetzen ez dituztenez, ez zaie BEZ txikiagoa ezarri behar.

2. Bizitza duinaren bila

Jarduerak

a) Zuen iritziz, zer behar dute pertsona guztiek duintasunez bizitzeko?

Osatu, zuetako bakoitzak, premia horiek jasotzen dituen zerrenda. Egitean, gogoan izan zerrenda horrek izan ahalik eta adostasun handiena biltzea komeniko litzatekeela, zuen gelan, herrian edo eskualdean ez ezik, mundu zabaleko beste zeinahi lekutan ere. Ondoren, egin proposamen bateratua eta adostu ezazue, denen artean, zerrenda bakar bat.

3. Eskubideen historia

Antzinako Erregimenean gizakiak erregeren basailu (gauzak, ia) ziren eta ez zuten eskubiderik.

Askatasuna,
berdintasuna eta
senidetasuna

Bidegabekieraz nazka-nazka eginik, egoera aldarazteko borrokan hasi zen herria. Frantziar Iraultza eta ondorengo beste batzuk izateari esker, herrialde batzuetan "herritar" kontzeptua sortu zen: eskubide eta betebeharrekoak zituen pertsona, alegia.

Herritar haiek lortu zituzten lehen eskubideak politikoak eta zibilak izan ziren: botoa ematekoa, adierazpen askatasuna, legearen aurreko berdintasuna, elkartzeko askatasuna.

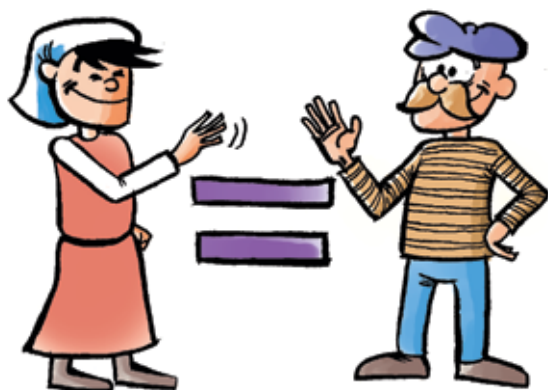
Munduko herrialde denak, baina, ez zebiltzan abiadura berean. Testuinguru askotan, gainera, emakumeek ez zuten horrelako eskubiderik.

Eskubideak edukitzeak esan nahi zuen horiek bermatzeko borrokatu behar izatea; gobernu askok, beldurraren beldurrez, eskubideak murrizteko joera zuten.

Urteek aurrera egin baina bidegabekeriek, ekonomikoek batik bat, bere horretan diraute. Hasieran denok "legearen aurrean berdinak" baginen ere, gizartea geroz eta zatituagoa zegoen: alde batetik aberatsak (enpresa eta negozio jabeak) eta bestetik pobreak (langileak).

Horregatik planteatu zen “eskubide zibil eta politikoak” zabaldu egin behar zirela, nolabaiteko berdintasun ekonomiko eta soziala bermatu ahal izateko. Askatasun-gradu batera iritsiak ginen baina orain borrokan aritu behar zen, berdintasunera iristeko.

Gobernu guztiak, ordea, beste sistema ekonomiko batean hasteko prest ez zeudenez, mobilizazio sozialak areagotu egin ziren. Adiera horretan herrialde batzuek aurrera egin bazuten ere, desberdintasun ekonomiko eta soziala finkatzen ari zen.

XX. mendean sartzean, batzuen eta besteen posturak gogortu egin ziren. Herrialde zenbaitetan lehertu ziren iraultzek sistema liberal-kapitalistaren amaiera ekarri zuten. Beste batzuetan, ahaleginak egin ziren arren, arrakastarik ez zen lortu.

Europa geroz eta zatituagoa zegoen bi bloketan: eskubideak sendo aitorturik bizi nahi zutenak, alde batetik, eta ordenari eusteko eskubideak murriztu behar zirela uste zutenak, bestetik.

Zatiketa hura medio, diktadore faxistak Europara iritsi ziren. Ez zuten berdintasunean sinesten, haren kontra borrokatzen zuten eta, areago, eskubiderik gabe bazegoela bizitzeari sinestarazi zioten herriari.

Faxismoak kontinente zaharrera erabateko hondamena ekarri zuen (II Mundu Gerra). Eskubideak ezabatu egin ziren, milioika herritar hil egin ziren eta gutxiengo eta kolektibo askok jazarpen gorria nozitu zuten.

Borroka amaitutakoan, gobernu askok ulertu zuten ez zegoela iraganeko akatsak errepikatzerik. Egiazko estatu demokratiko eta egonkorrak eraiki behar ziren, herritarrek beren giza eskubideak aitortuak izan zitzaizten. Kontua ez zen gobernuak bakarrik hautatzea, oinarritzko eskubideak bermatzea baizik.

Halaz ere, Europa oso-osorik ez zegoen faxismoaren ikaratik aske. Estatu espainiarrean, Espainiako Gerrate Zibilean Franco jeneralaren garaipenak herriari eskubideak zeharo erauzteak ondorioztatu zuen gerora.

Beste mundu gerrarik gerta ez zedin bermatzeko xedez sortu zen Nazio Batuen Erakundeak (NBE) sentimendu hori bildu eta gobernuak aurrerantzean bete beharko zituzten funtsezko eskubideak idatziz jaso zituen.

Nolanahi ere, NBEk estatuen politikan esku sartzerik behin ere izan ez duenez, gobernu askok ez dituzte eskubide horiek bene-benetan babestu. Oraingo krisiak, adibidez, aitzakia ederrak izan dira oinarritzko eskubide sozialak murrizteko.

Herrialde askotxotan askatasun maila politean bizi garena esan dezakegun arren, berdintasuna bermatzen duten eskubideak arriskuan daude oraino. Areago, herrialde anitzetan oinarritzko eskubideen gabezia nozitzen dute oraindik.

Jarduerak

- Eskubideen historia idatzi beharko bazenu, nola imajinatzen duzu egoera hemendik 25 urtera? Marraztu ezazu azken binetan.
- Zure iritziz, zergatik izan da erraz samarra “askatasunari” dagozkion eskubideak bermatzea eta oso-oso zaila “berdintasunari” dagozkionei eustea?

4. Nork zaintzen ditu gure eskubideak?

Irakurri testutxo hau eta, ondoren, egin jarduerak.

“Pertsonak dituen premietako batzuk nork bere baliabideez bete ditzake. Beste hainbat behar, ordea, ez du asetzerik gizabanakoak, gizataldearen kontua dira (...).”

Zerga Agentzia

Jarduerak

- a) “Bizitza duinaren bila” ariketako oinarritzko premietara itzulirik, saia gaitzen bi zerrendatan sailkatzen: batean, norberak bete ditzakeenak eta bestean, horrela bete ezin daitezkeenak. Zer adierazi nahi digu Zerga Agentziak, zure iritziz, “gizataldearen kontua” direla esaten duenean?

Indibiduala

Kolektiboa

b) Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Itunaren laburpena duzue hemen. Irakurri arretaz artikuluak eta, ondoren, lotu itzazue zeuen zerrendetako premiak eta testuko artikuluak.

Batzar Nagusiak 1966ko abenduaren 16ko 2200 A (XXI) ebazpenean onetsia eta sinatzeko, berresteko eta atxikitzeke zabalik

Indarrean sartzea: 1976ko urtarrilaren 3an, 27. artikuluak xedatutakoa beteaz

Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Ituna

III. Zatia

6., 7. eta 8. artikuluak

Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Itunak 6., 7. eta 8. artikuluetan aitortzen dio herritarrari lan egiteko eskubidea, hots, nornahik bizimodua atera ahal izango duela, berak askatasunez hautatu edo onetsitako lanaren bidez. Era berean, soldata zuzena, sexua gorabehera; segurtasuna eta higiena aintzat izango dituzten lan-baldintza duinak, lan-ordutegia eta atsedenaldia eskuratzea bermatuko dioten lan-baldintza egoki eta zuzenetan jarduteko eskubidea pertsona denei aitortzen die.

Era berean, greba egiteko, sindikatuak sortzeko eta berak nahi duen afiliazioa askatasunez aukeratzeko.

9. artikulua

Itun honetako parte diren Estatuak aintzat jotzen dute edonork gizarte segurantzaren alta emanik egiteko eta, areago, aseguru soziala izateko eskubidea daukala.

11. artikulua

Era berean, aitortzen dute edonork, bere buruarentzat eta bere familiarentzat bizi maila egokia izateko (hau da, elikadura, janzkera eta bizitokia egokia) eta bizi baldintzak etengabe hobetzen joateko eskubidea daukala.

Gosearen aurrean babesturik egiteko oinarritzko eskubidea pertsona guztiek daukatela aitorturik, Estatuak, banan-banan eta nazioarteko elkarlanean, elikagaiak ekoitzi, kontserbatu eta banatzeko metodoak hobetzeko beharrezkoak diren neurriak hartzeko eta elikagaiak zuzentasunez banatzeko konpromisoa hartzen dute.

12. artikulua

Estatuak aitortzen dute herritar guztiek dutela osasun fisiko eta mentalaz ahalik eta hobekien gozatzeko eskubidea.

13. artikulua

Pertsona guztiek hezkuntzarako duten eskubidea aitortzen dute estatuak. Hezkuntza, giza nortasuna eta duintasun sentimendua erabat garatzera orientatu eta, era berean, giza eskubideen eta funtsezko askatasunen aldeko errespetua sendotu beharra dagoela adostu dute estatuak. Gizarte librean egiaz parte hartzeko, elkar ulertzea errazteko, nazio guztien eta arraza-, etnia- edota erlijio-talde guztien artean tolerantzia eta laguntasunean jarduteko eta bakea iraunarazteko Nazio Batuen jarduerak sustatzeko gaitu behar du hezkuntzak pertsona oro.

15. artikulua

Gizaki orok eskubidea du komunitatearen bizitza kulturean parte hartzeko, aurrerapen zientifikoaren eta horren aplikazioen onuradun izateko, sortu dituen ekoizpen zientifiko, literario edo artistikoengatik zor zaizkion interes moral eta materialak babestuen izateko.

(Testu hau landu eta egokitu egin da)

c) Zuek eginikoa eskubide publikoen zerrenda da, zure iritziz? Arrazoitu erantzuna. Horretarako, hemen ditugu definizio hauek, lagungarri:

Eskubidea: legeak onartu edo xedatua duena edukitzeko edo exijitzeko gizakiak duen gaitasuna.
Publikoa: herri osoari dagokiona, herri osoarena dena.

d) Irakurri egoera hauek eta, ondoren, erantzun galderei.

e) Nor arduratzen da, nor arduratu behar da gure eskubideez? Zergatik da garrantzitsua, zure iritziz, herritarren eskubideak mundu osoan gobernuak eta bestelako erakundeek babestea?

- Lanik gabe geratu zarelako, etxeko alokairua ordaindu ezinean bazaude, norengana joko duzu?
- Zure herriak eskola berria behar badu, zein da hori eraikitzeko arduraduna?
- Zure auzoko populazioa biziki ugaltu delako osasun-profesional gehiago behar baduzue, noren ardura izango da langile horiek kontratatzea?
- Zure amak lan egiten zuen lantokia itxi dute. Nora jo behar du, prestazioa jasotzeko? Noren ardurakoa da hori kobratzea?
- Lanean arazorik baldin baduzu, norengana jo behar duzu?

5. Orain, murrizketak zenbakitan

Langabezi tasen, pobrezia eta bazterketa sozialeko tasen bilakaera (2004-2014)*

* 2013-2014 eperako PBST eta LT-k eginiko aurreikuspenak

Iturriak: INE, Eurostat eta bertan eginikoa. Nizkor lantaldea.

www.derechos.org/nizkor/espana/doc/indignados252.html

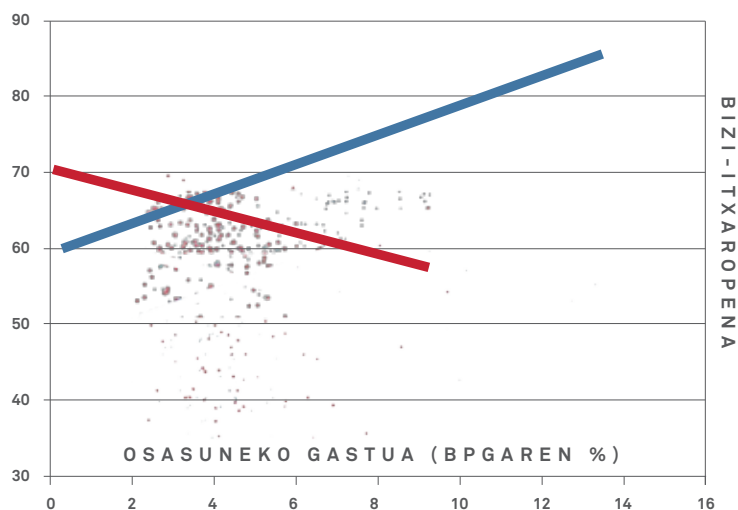

02

Hipoteca-exekuzioen bilakaera 2007-2013

Iturria: www.huffingtonpost.es/2014/03/28/numero-de-desahucios_n_5047830.html Botere Judizialeko Kontseilu Orokorrak emaniko eta bertan landutako datuak.

03

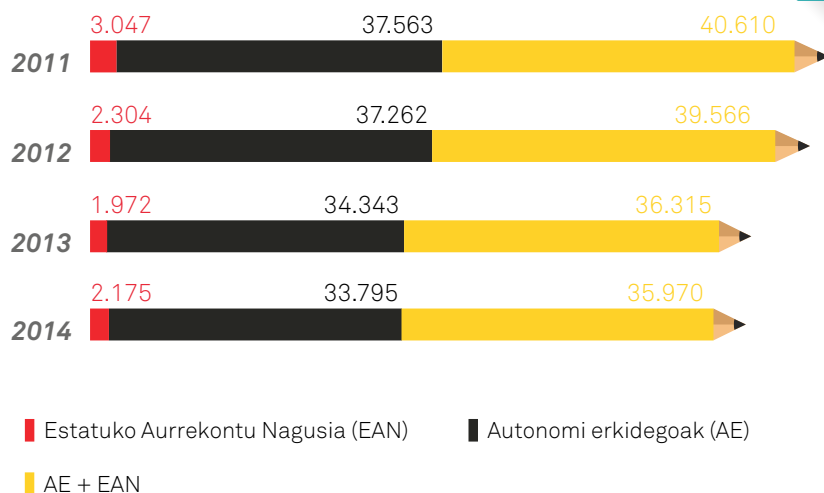

- Bizi-itxaropenarekiko, osasuneko gastu publikoaren eragina
- Bizi-itxaropenarekiko, osasuneko gastu pribatuaren eragina

Bizi-itxaropenaren eta osasuneko gastuaren arteko alderaketa

Iturria: www.eldiario.es/piedrasdepapel/2012_6_83701631.html, eta bertan landutakoa.

04

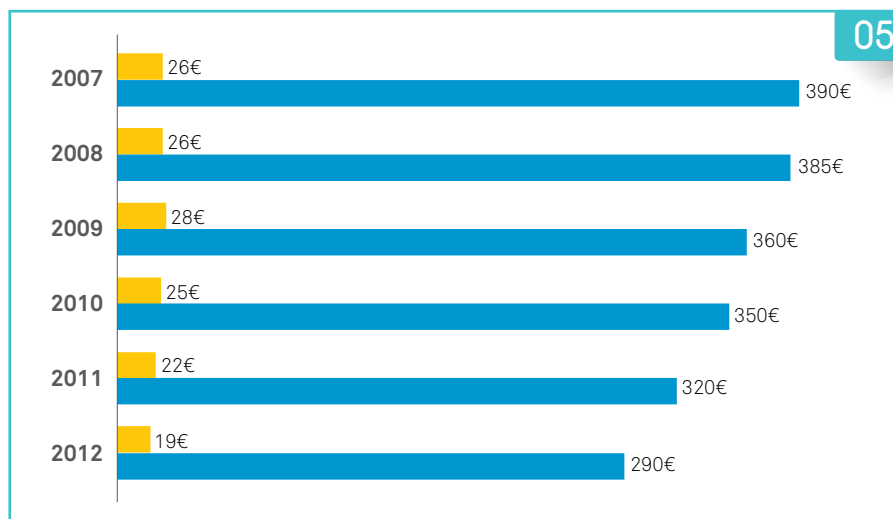

milioi
eurotan

Hezkuntzako aurrekontuan bilakaera estatuan eta erkidegoetan

Iturriak:

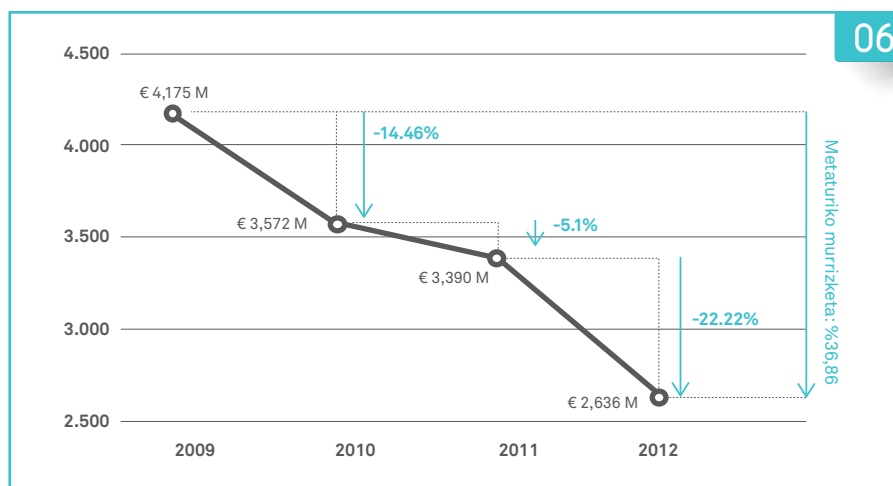
- http://www.feteugt.es/data/images/2014/Comunicaci%C3%B3n/GABpresupuestos_educacion_comunidades_2014.pdf
- <http://dondevanmisimpuestos.es/politicas/32/educacion>, eta bertan landutakoa.

Administrazio zentralaren kultura-aurrekontuaren eta familiako kulturalan gastatzen denaren arteko alderaketa

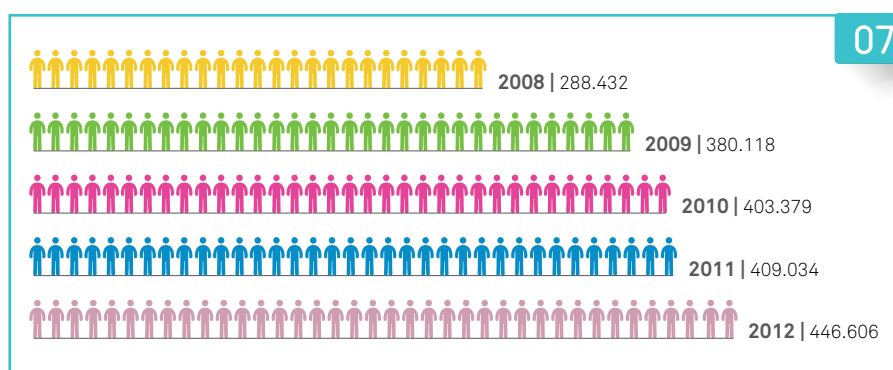
* Gastuak eta aurrekontuak, euroak biztanleko

Iturria: Berton landutako datuak, MECD-ek emanikoak, Ogasun eta Administrazio Publikoen Ministeriokoak eta <http://luisbonet.blogspot.com.es/2013/12/presupuestos-publicos-de-cultura-en.html>

Ikerkuntza eta Garapenean (I+G) eginiko inbertsioa Espainian (milioi eurotan)

Iturria: <http://www.principiamarsupia.com/2012/09/15/com-se-maltrata-a-los-jovene...>

Espainiatik atzerrira doazen emigrante kopuruen bilakaera

Iturria: INE-k eman eta berton landuriko datuak

Jarduerak

- Zein datu izan da harrigarriena zuentzat? Zergatik?
- Ba al dago loturarik grafiko horien artean? Nolakoa? Egin komentariarik horietako biren inguruan, gutxienez, bertan agertzen diren indizeen bilakaera ondoriozko aldaera azpimarratuz.
- Zein dira egoera horien guztien arrazoiak eta ondorioak? Saia zaitez zehazten, ahalik eta gehien.

6. Filmeko gaiztoa krisia ote?

Jarduerak

- a) Orain arte egin duzun lana gogoan izaki, bineta hori ikusirik, nolako lotura dago, zure iritziz, murrizketen eta krisi ekonomikoaren artean?

7. Nola berreskuratu eskubideak?

Krisitik irteteko zerbitzu publikoetan murrizketak egitea aldarrikatzen dute kolektibo eta indar politiko batzuek baina beste hainbatek uste dute krisia aitzakia hutsa dela, sistema ekonomikoa eta borondate politikoa direla zerbitzu publikoetan inbertitzea galarazten duten elementuak. Ikus dezagun sistema ekonomikoak nola funtzionatzen duen. Horrela izango dugu iritzia emateko aukera jantziagoa, ezta?

Miren ikaskidearen urtebetetzea denez, gelako kideek oparia egitea erabaki dute. Berehala jarri dira ados: biziki ezaguna eta gustukoa duen mahai-joko hori oparituko diote.

Erosketa Karlosek egingo du; bere etxe ondoan denda dago eta eskolatik irtetea emango diote. Miren txoria baino alaiago dago, bete-betea asmatu dutelako lagunek.

Biharamunean kontuak egin behar dira. Karlosek ordaindu duena ikaskide denen artean banatzeko unea, Carmenek esan du damu duela baina berak ezin duela dagokion zati osoa ordaindu. Etxean dirua eskas dabilela eta aspaldi honetan berak ez du pagarik jaso. Enarak esan du eman beharreko dirua gutxi-gutxi dela eta Carmenek hori ere ezin eman izatea ez dela posible.

Afera ikaskide guztiek eztabaidatu dute. Haietako batzuk diru gehixeago ezartzeko prest daude baina beste batzuen iritziz hori ez da zuzena, den-denek kopuru bera jarri behar dutelako. Areago, norbaitek proposatu du, zuzen jokatzeko, batzuek gehixeago ordaintzea baina Carmenek ez duela zorian-txartela sinatuko.

Jarduerak

- a) Zuk, egokiera horretan, zer esango zenuke, den-denek kopuru bera jarri behar duzuela edo zerbait gehiago ipintzeko prest egongo zinateke? Arrazoitu erantzuna.

b) Estatuak aurrekontuak osatzeko daukan dirua herritarrei, enpresei eta multinazionaleri zergak biltzetik etorri da. Ikus dezagun kolektibo horietako bakoitzak zenbat ematen duen.

Hor daukazuen billeteak lagunduko gaitu datu horiek zehazten.

Hasi aurretik, ordea, ikusi bideo hau:

www.youtube.com/watch?v=q1S3LOVn5J0&feature=youtu.be
Iturria: Oxfam Intermón txostena: *Tanto tienes, ¿tanto pagas?*

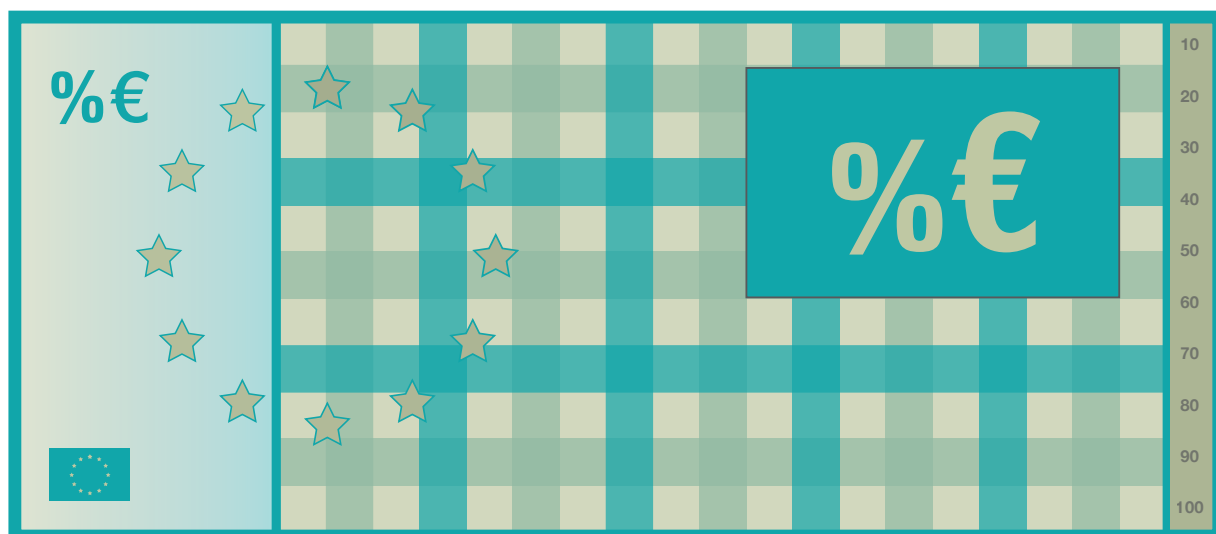
Zergen ihesak, izan ere, Estatuak inbertitzeko diru gutxiago edukitzea ondorioztatzen du. Espainian iruzur fiskala Europakoaren batez bestekoa baino askoz ere handiagoa da: bil litekeen guztiaren %24raino iristen da.

Orain, billeteak ebakiko dugu Estatutik ihesi doan dirutza, hurrengo datuok gogoan izanik:

✂ Dirutza handietatik eta multinazionaletatik guztiaren %17,28 dator

- ✂
- %6,72 haueetatik dator
 - %4,08 enpresa txiki eta ertainetatik
 - %2,06 autonomoetatik eta
 - %0,62 familia eta gizabanakoetatik

Guztira: Espainiako iruzur fiskalaren %24

c) Billetetik geratzen den zatia, Estatuak biltzen duen partea da. Ikus dezagun orain kolektibo bakoitzak zenbat ematen duen.

Ikusi ondoko grafikoa eta datuak; margotu billetea erakusten zaizuen proportzioaren arabera. Datu hauek 2011 urtekoak badira ere, gaur egun portzentajeak oso antzekoak dira.

.....

%91,58, familiak

%6,44 enpresa eta pymeak

%1,98 multinazionalak

Iturria: Oxfam Intermón txostena: *Tanto tienes, ¿tanto pagas?*

d) Ondoren, ikus hurrengo grafikoan Estatuak herri-dirua nola inbertitzen duen:

Aurrekontuko partida horiek biltzen dutenaren adibide batzuk:

- Babespen eta sustapen soziala: pentsioak, langabezia, lan-sustapena, etc.
- Izaera orokorreko jarduerak: zor publikoa, beste Administrazio publikoetarako transferentziak (hala nola erkidego autonomoetara, hauek ere eskuduntzak dauzkatelarik osasun, hezkuntza eta bestetan), etc.
- Izaera ekonomikoko jarduerak: azpiegiturak; nekazaritza, arrantza eta elikadura; industria eta energia; ikerkuntza eta garapena; etc.
- Oinarrizko zerbitzu publikoak: defentsa, hiri-segurtasuna, justizia, etc.
- Izaera iraunkorreko ondasun publikoak: osasuna, hezkuntza eta kultura, etc.

2010

2014

Datuak, %tan

Iturria:

<http://dondevanmisimpuestos.es/politicas>

- Babes eta sustapen soziala
- Izaera ekonomikoko jarduerak
- Izaera orokorreko jarduerak
- Oinarrizko zerbitzu publikoak
- Izaera iraunkorreko herri-ondasunak

Orain, erantzun galdera hauei, zure iritzia argudiatuz:

Zure iritziz, Estatuak politika publikoetan inbertsio handiagoa egin ahal lezake? Baiezkoa erantzun baduzu, nola egin lezake?

Zergatik ez du egiten, zure iritziz?

Estatuak aurrekontuak osatzeko daukan dirua herritarren patrikatik badator, gure ardurakoa da guretzat garrantzitsuenean inbertitzea. Zer egin dezakegu herritarrok aurrekontuak zuzenak izan daitezen?

8. Gure eskubideen aldeko borrokan

Arratsaldea da eta etxean zaude, zerbait ikasten edo irakurtzen. Halako batean, hots eta oihuak aditu dituzu eskaileran.

Kanpora irten zara, ea zer gertatzen den: hor polizia batzuk daude, betidanik ezagunak dituzun aurreko auzo-lagunekin, Atutxatarrak, liskarrean. Horien seme-alabak zure eskolara doaz eta, zuk dakizunez, aspaldi honetan une latzak bizi dituzte, gurasoak lanik gabe daudelako. Senideak eta poliziak borrokan ari dira. Izutu egin zara eta bertan ziren auzoetako bati zer gertatu den galdetu diezu. “Etxetik kanporatzen ari dira”, arrapostu dizu. Une horretan, polizia batek etxean sartzeko agindu dizu. Sartu, atea itxi eta, entzun duzunez, une batzuetan algara bizian aritu ostean, oihuak isilduz doaz; azkenean, isiltasuna... Orain, zer egingo ote dute Atutxatarrek?, galdegin diozu zeure buruari. Hori guri ere gerta lekiguke? Zerbait egin beharko genuke... Zer, ordea?

Historia honek adierazten du Estatu osoko milaka etxebizitzatan azken urteotan gertatu eta gertatzen ari dena. Zenbakiak eskandaluzkoak dira: 2012 urtean bakarrik **30.034 etxe-gabetze** zenbatu ziren Estatu osoan, hots, kaleratze bat ordu laurdenero. 2007tik 2011ra arte, **328.000** izan dira etxe gabe gelditu direnak. Halaz ere, kalkuluen arabera (datu seguru-segururik ez badago ere) **3,44 milioi etxe hutsik** daude Espainian. Zer gertatzen ari da?

Link honetan, Hipotekak Eragindakoen Plataformak filmaturiko kaleratze bat ikus dezakezue:

🔗 <https://www.youtube.com/watch?v=5pToHQclmXU#t=150>

Burbuila lehertzean

Erosi! Etxebizitzaren prezioa ez da behin ere jaitsiko. Alokatzeari dirua alferriki botatzeari da. Etxebizitza bat (edo batzuk) erostea da inbertsiorik hoberena. 2008 urtera arte esaldi horiek ohikoak ziren kalean, hedabideetan, bankuetan, tabernan, lagun bileretan... Etxebizitzaren prezioak gora

zihoazen urterik urte abiadura bizian eta horren onuradunak ez ziren espekulatzaile zorionekoak bakarrik. Festa ederra izan zen etxegile, banku, higiezin bulego, inbertitzaile txiki eta beste askorentzat. Horretaraxe zuzendu ziren 90.eko lege eta politika asko, Estatu espainiarreko lurraldea liberalizatzea eta urbanizatzea, ekonomiaren

hazkuntza bultzatzeko (gerora ikusi denez, hazkuntza haren oinarria buztinezkoa zen).

Gogoeta soil bat proposatuko dizuegu orain, batzuek prezio bizi nolako zukuak ateratzen zizkieten erakusteko. Zerbait (etxebizitza bat, gure kasuan) prezio batean erosten baduzu eta garestiago saltzen baduzu, bistan da, etekina lortzen duzu.

Jarduerak

a) Baina... nolako etekinak ateratzen zituzten kapitala mailegatzeko zuten bankuek? Kalkulatu di-da batean: zenbat irabazten du bankuak %2ko interesean 100.000 euroko maileguan? Eta 200.000 euro mailegatzeko baditu? Eta 300.000 euro badira? Dinamika ulertzen duzue, noski.

Hori ulertzeko, orri honetaz balia zaitezke: www.bde.es/clientebanca/simuladores/simulador_hipotecario.htm

Baina, diogun moduan, bankua ez da onuradun bakarra izan; jeneralizatzea egokia ez bada ere, perspektibaz ikusten dugunez, funtsezko eskubide batekin espekulatu eta jokatu dute eta galtzaileak, beti bezala, ahulenak izan dira.

Halaz ere, urte horretantxe higiezin burbuila lehertu zenean, milioika pertsonak lana galdu zuten eta, gainera, hipoteka ordaintzeko ezintasunarekin topatu ziren. Orduan irakurri (eta ederki ulertu) behar izan zituzten lehenago arin-arin sinaturiko kontratuen klausula

guztiak, orduan ezagutu behar izan zituzten espainiar hipoteka-sektorea arautzen zuten legeak eta lege erdiko amarruak, errealitate mingotsaren aurrean kokatu arte.

Atutxa familia etxerik gabe geratu eta handik aste batzuetara, entzun duzu haien amak zure aitari esan diola bankuari oraindik 100.000 euro baino gehiago zor diotela. 1000.000 euro!! Etxerik gabe daude, ordea! Hori nola ote litekeen galdetzen duzu, amorruz. Amak, irakurtzen ari zen egunkaria itxi, tolestu, mingostasun batez begiratu dizu eta: “Hala da, ume, eskatu zuten mailegu osoa ordaindu behar dute”, arrapostu dizu. “Ez dut ulertzen”, zuk. “Etxea erosteko dirua eskatuta, ordaintzerik ez baduzu, zure etxebizitza bankuarentzat da; horrela, nola edo hala, utzi zizun dirua berreskuratzen du...”.

Foto: Olmo Calvo

Bankak (ia) beti irabazten du

Logikoa da ez ulertzea zergatik milaka eta milaka herritar geratu diren bizitokirik gabe eta zordun, zenbaitetan ehun milaka euro zorretan. Familia horien arazo nagusia, espainiar hipoteka-merkatua arautzen duen legea (**ordainean ematea**) aintzat ez hartzea da. Klausula horrek, printzipioz, esan nahiko luke, etxejabeak hipoteka ordaintzen segitzerik ez duenean, etxebizitza bankuak hartzen duela eta jabea zor hori gabe geratzen dela. Bankuek, irabazteko asmodun erakunde pribatuak diren aldetik, egiten dituzten negozioetatik beren etekinak atera nahi dituzte; argudiatzen dutenez (ez arrazoirik gabe, ordea) ordainean emate horrek galera eragiten dizkietela eta, noski, galtzea ez da inoren gustukoa (2010 urtean Espainiako banku nagusien etekinak ia **15.000 milioi**

euro izan ziren). **Hipoteka-exekuzio** prozesua —inorekin (kasu honetan, banka-erakunde batekin) zorra daukan etxejabe baten etxebizitza enkante publikora ateratzea— biziki konplexua da. Makina bat aldagaik determinatzen dute azkenean etxejabeak bankuari zenbat zor dion baina adibide eztabaidatuenetako bat, atzerapenagatiko interesak dira: xedatutako epean norbaitek kuotak ordaintzen ez baditu, ordaindu ezin duen zor hori gizontzen duten interesak aplikatzen zaizkio... Egari zor, berrirori ere, ahulena da larrutik ordaintzen duena.

Atutxa familiaren adibidea ekarriko dugu ostera:

Atutxatarrek etxebizitza erosi zuten 2006ko urtarrilean, 300.000 eurotan. Diru-kopuru horren mailegua eskatu zion familiak bankuari eta honek inongo eragozpenik gabe eman zion, une hartan senar-emazteak lanean

ari zirenez, dirua erraz zerabiltelako. 2011 urtean biak geratu ziren lanik gabe baina, ederki kostata, hilerori kuotak ordaintzen segitu zuten. 2013ko abenduan, Atutxatarrek beren burua kaudimengabetzat jo eta ordaintzeari utzi egin ziotenez, bankuak hipoteka exekutatzen jo zuen. Baina... hara! une horretan etxearen balioa ez zen bankuarekiko zorra bezain handia. Gogoratu: bankuak 300.000 euro utzi zien arren, itzuli beharreko kopurua askoz ere handiagoa da (goian ikusi duzun modura, “gauza” asko ordaindu behar dira: kredituaren interesak, atzerapenagatiko interesak, etab.). Ohiko prozedurari jarraiki, etxebizitza enkantean jarri zen eta, azkenean, bankuak hartu zuen 200.000 euroko balioan. Atutxatarrek, hileroko kuotak ordainduta, 70.000 euro inguru amortizatu zituzten arren, ordaindu beharreko interesak 90.000 eurokoak ziren; horri gehitzen bazaizkio kredituko 300.000 euroak...

b) Etxebizitza bankuari entregatu ondoren, Atutxatarrek zuten zorra kalkulatzeko gauza izango zinateke?

c) Agian egin duzue galdera hau ere: zer egingo dute orain Atutxatarrek, bizitokirik gabe eta bi gurasoak langabezia?

Kalean zoaz lagunekin eta balkoi batean “STOP DESAHUCIOS” dioen pankarta ikusi duzu. Agian, jende hori ere kaleratzen ari direla, pentsatu duzu, Atutxarrak bezala. Poliziarekiko liskar hura gertatu zenetik telebistan behin eta berriro ikusi dituzu banku sukurtsaletan eginiko eskratx, flash-mob eta manifestazioen irudiak, pertsona zahar-zaharrak, mendekotasunek eragindakoak, baliabiderik gabeko herritarrak... etxetik bidaltzea eragozteko xedez, poliziari aurre egiten zioten elkarte eta giza taldeak. Entzun duzunez, norbaitek banku bateko langileren bat zauritu ere egin du, inpotentzia eta desesperazio latzean eta, areago, herritarren batek bere buruaz beste egin du, zorrek itota... Baina jendeak, orokorki, (eta gobernuak, noski) ez omen dute besterik egin, ez omen dute besterik lortu... Ez al da hala?

www.afectadosporlahipoteca.com

Herritarraren erreakzioa

2009ko otsailaren 22an estreinakoz Bartzelonan, hipotekek itota zeuden herritar talde bat elkartu zen, “urte zoroetan” etxebizitza eskuratzeko zailtasuna salatzen zuen kolektibo batek (“V de vivienda”) deituriko herri-batzarrean. Paradoxa bada ere, salatzen ari zirena ez zen etxe bat eskuratzeko ezintasuna, bizitzak ordaintzen segitzerik ez izatea familientzat ezin jasanezko karga zela baizik. Horrela sortu zen **“Plataforma de Afectados por la Hipoteca”** (Hipotekak eragindako enplataforma) izenekoa eta, handik gutxira, STOP DESAHUCIOS lehen kanpainak.

Luze gabe, espainiar lurraldean ongi antolaturiko plataforma antzekoak dozenaka sortu ziren herri askotan. Etxe-gabetzeak —pertsona ahulenenak, bereziki— geldiarazteko borrokak hedabideetan inpaktu latza lortu zuen. Tarte labur batean erdietsi zuten gizartearen arreta etxe-gabetzeen arazo larrira zuzentzea, bere ekintzei esker egunkarietako azalak, telebistan eztabaidak eta, areago, alderdi politikoen arreta lortu zituztelako.

Gure proposamena: ikerlan bat egin behar duzue, Etxe-gabetzeen Aurkako Plataforma zer den argitzeko, datu hauek zehaztuz:

- horren **helburuak** zein diren,
- nola antolatu diren (**egitura eta lanabesak**), eta
- nolako **erdiestenak** lortu dituzten.

d) Lanean erabili ahal izango dituzue prentsa artikulua, bideoak, erreportajeak eta egokitutako jotzen duzun guztia. Dena den, hementxe doazkizue esteka batzuk horietako batean, plataformaren eledun eta aurpegi ezagunena izan den Ada Colau andrearekin eginiko elkarrizketa daukazue.

1. Bideoa: PAH elkarteak aurkezturik, “Burbuilatik gizarte ekintzara” www.youtube.com/watch?v=TkrM-zBGjBQ
2. Web de la Plataforma de Afectados por la hipoteca www.afectadosporlahipoteca.com
3. Entrevista a Ada Colau www.eldiario.es/catalunya/entrevista-Ada_Colau-ILP-PAH-Desahucios_0_101489868.html
4. ‘La PAH ya ha ganado’ (Ada Colau y Adrià Alemany) www.eldiario.es/contrapoder/PAH-ganado_6_231386862.html
5. ‘La protesta’, especial desahucios elpais.com/especiales/2013/deshahucios/la-protesta.html

Lana errazte aldera, ikerlanean funtsezkoak izango dituzuen kontzeptu batzuk iradokiko dizkizuegu:

- Legegintzako Herri-Ekimenak
- Sare sozialen erabilera
- Ordainean ematea
- Aholkularitza zerbitzuak
- Etxe-gabetzeak geldiaraztea
- Olatu-emateak- PAH-en Obra Soziala

Hemen beheko estekan, zuen herritik gertueneko Plataformaren blog edo Facebook-eko orria (Estatu espainiarrean 215 nodo daude) bilatu eta bertako edukiak aztertu ahal ditzakezue, haren erabilgarritasuna balioztatzeko: www.afectadosporlahipoteca.com/contacto